

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za taje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četristopne petit-vinte po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravištvo je na Kongresnem trgu št. 12.

Upravištvo naj se blagovoljivo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Vabilo na naročbo.

Slavno p. n. občinstvo uljudno vabimo na novo naročbo, stare gospode naročnike pa, katerim bo potekla koncep meseca naročnina, prosimo, da jo o pravem času ponové, da pošiljanje ne preneha in da dobé vse številke.

„SLOVENSKI NAROD“

velja za Ljubljanske naročnike brez pošiljanja na dom:

Vse leto . . . gld. 13.— | Četrt leta . . . gld. 3-30
Pol leta . . . „ 6-50 | Jeden mesec . . . „ 1-10
Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. na mesec, 30 kr. za četrt leta.

S pošiljanjem po pošti velja:

Vse leto . . . gld. 15.— | Četrt leta . . . gld. 4.—
Pol leta . . . „ 8.— | Jeden mesec . . . „ 1-40

Naročuje se lahko s vsakim dnevom, a h kratu se mora poslati tudi naročnina, drugače se ne osiramo na dotične naročilo.

Upravištvo „Slovenskega Naroda“.

Trst.

Da je Trst s svojo najsevernejšo luko, — najvažnejšo namreč Sredozemskega morja, — velikega pomena za našo državo, to se je vsikdar pripoznavalo. Obisk Trsta bil je večkrat jedno prvih popotovanj avstrijskih vladarjev in odkar se je oživelo parlamentarno vladanje v Avstriji, ne zamudi nobeden minister trgovine, pohoditi Trst in s tem dokazati, da pozna važnost tega mesta in njegove najsevernejše luke za trgovinske razmere cele države.

Tudi naš sedanji, vsled koalicije ministerski portfelj noseči glavni zastopnik trgovine, grof Gundakar Wurmbrand, mudil se je te dni v Trstu. Posebnega pomena temu popotovanju itak ne smemo dajati, kajti program novega ministerstva se najlože stisne v besede: „Vse ostane pri starem“, in da temu programu zvesti gospod minister trgovine ne namerava posebnih sprememb v prospeh Tržaškega mesta, so nam porok poročila vseh časnikov o bivanju gospoda ministra v tem mestu. Vender nam pa daje to potovanje povod, da nekoliko besed spregovorimo o preteklosti, sedanjosti in prihodnosti tega, še posebno za nas Slovence važnega mesta. Ne bomo se spuščali v preiskovanje starodavnih časov tega mesta, pogledimo v preteklost le toliko, kar je sedanji rod pomni. In liki Jeremija bi se vsak, kdor to stori, vsedel vrh Opčin in plakal, spominjajoč se nedavno minulih časov, ko je v tem mestu kar mrgolelo živahnosti in delavnosti, ko v njem baje ni bilo prostora za postopača, v tem, ko bi dandanes lahko mirno spal po večini njegovih ulic. Delavce, pomočnike se je iskalo; kdor ni imel za služka, šel je v Trst in našel ga je. Bogataši so se množili kakor gobe v deževnem letu in vsak je obečal Trstu velikansko prihodnost. Trst je bil nekako sam svoj. Prebivalci so izkoriščali po svoje za trgovino ugodno lego tega mesta in gmetno so ravno tako prospevali, kakor dandanes propadajo.

Kdor je Trst pred leti poznal in ga danes pozna, vsak se strinja z dandanašnjo ljudsko karakteristiko: „Trst hira“.

Podpreti s številkami to, kar smo ravno zdaj akicirali, ne bilo bi težavno, ampak nepotrebno delo, ker tudi oficijozni to priznajo, vedno obetajoč, da se bo to vse kar mahoma spremeni in da ima za to spremembo potrebni ključ vlada že v rokah. Mi pa ne verjamemo, da se ta sprememba zgodi, da nastanejo boljši časi, in sedaj, odkar je bil Gundakar grof Wurmbrand v Trstu, še manj, ker smo prepričani, da se ta mož ujema z načeli tistih politikov, ki os izdali devizo: „Deutschland frei bis zur Adria“,

in jeli graditi železnico z Dunaja proti Trstu, mesto iz Trsta proti srcu naše države. Vsak košček podaljšane južne železnice vzel je Trstu velik del trgovinskega zaslužka in Hamburg konkurira še dandanes na Kranjskem s Trstom. In da to še dolgo drugače ne bode, za to se je za trdno preskrbelo s tem, da se je dodelana južna železnica dala v roke, katere jo izkoriščajo ne za Trst in ne za Avstrijo, ampak za svoj žep.

Kdor zmajeva z glavo in tega neče pripoznati, naj pa razloži, zakaj prospeva Reka v tem, ko Trst propada? Mar se je Reško pristanišče poseverilo in Tržaško pojužilo? Mar je Sueški kanal ustanovil ugodnejše pogoje za Reko nego za Trst?

In še več takih vprašanj bi stavili lahko, ne da bi se bali, dobiti pobijalni odgovor. Ker pa nečemo biti preobširni s tem spisom, rečemo, ognivši se drugim malenkostim, da Reka zato uspeva, ker je dobila v kratkem dve železniški progi s silno ugodnimi tarifi za izvažanje in dovažanje blaga v tem, ko društvo, ki ima južno železnico v rokah, Trstu stiska in olajšuje le za toliko sapnik, da popolnoma ne pogine.

Da v Trstu ni starih kapitalov, ki so se nabrali, predno ga je osrečila železnica, bil bi propad tega mesta še vidnejši. Nekdanji bogataši, oziroma njih nasledniki, živijo sebe in delijo krub, komur ga hočejo in zatorej je baron Reinelt, ki dobro živi in malo misli, persona gratissima, ker radi njega se ne bo Rudolfova železnica nikdar podaljšala in se on, ako mu Trst ne ugaja, lahko tudi po južni železnici na Dunaj odpelje.

Da spregovorimo, kakor smo si načrtali, tudi o prihodnosti Trsta, izrečemo svoje mnenje kar naravnost s tem, da Trst, naj ima pristanišče še tako dobro zavarovano, naj ima skladišča in spraviljšče še tako dobro urejena, nikdar prospeval ne bode, ako se dovožni in izvožni monopol ne izpuli iz rok društvu južne železnice, ki siromaščino drugih svojih prog zaklada iz velikanskih dobičkov svoje proge proti Dunaju.

Poslancem našim, državnim, deželnim in trgovskim, kolikor jih ni za razširjanje Germanije, polagamo na srce, da se resno poprimejo podaljšanja Rudolfove železnice. Naj se ne dado slepiti s takimi privržki, kakor je Hrpejska proga, ki ima le bolj turističen pomen, in naj zabranjujejo po svoji moči domišljavosti o progah čez Predil in skozi Tavre. Te proge so pesek, ki ga trosijo ne prijatelji Trstu, ampak prijatelji mogočnikov južne železnice, katerim je prospeh Trsta in njemu sosednjih pokrajin deveta briga. V tem oziru dirigiramo naše može-veljake na izvrstne in detailirane spise slavnega poslanca Tržaškega mesta Cesare Combija. Res, čudno se človeku vidi, ako čita, da se deželni zbori in trgovinske komore oddaljenih kronovin in mest potezajo za podaljšanje Rudolfove železnice, pri nas se pa o tem molči, dasiravno mora biti vsakdo prepričan, da se bogatija Tržaškega mesta zamore širiti najbolj mej Slovence. Koalirajmo se za prospeh Trsta; ako ga prepuščamo sedanjim rokam, naši potomci še politizirati zanj ne bodo mogli, ker ne bo vredno.

Sijajen uspeh desetletne borbe v Istri.

Iz Istre, 28. januarja.

Čitajoč brzjavna poročila o včerajšnji seji deželnega zbora istrskega, spominjam se s posebnim zadovoljstvom najiminitnejše in vrlo zanimive borbe, katero je bojevala hrvatsko-slovenska manjšina celih deset let.

V stvari sami moram povdarjati, da je zadeva v prvi vrsti eminentno narodno-gospodarskega pomena, v drugi vrsti pa vsled predrznega značaja italijanske stranke tudi političnega ali politično-narodnega pomena.

Do leta 1883 zibali so se istrski Italijani — in tako tudi njih zastopniki v deželnem zboru — v zavesti, da so oni sami gospodarji v Istri. Bivši hrvatski poslanci bili so preveč obzirni in popustni in zato so jih Italijani popolnem prezirali, dasi so se jim v privatnem občevanju zelo laskali. A leta 1883. vstopile so v zbor mlade moči, odposlane od isterskih Hrvatov in Slovencev. Koj v prvem nastopu naskočili so novi hrvatsko-slovenski poslanci trdnjavo italijanske preširnosti, izpregovorivši hrvatsko besedo v „italijanski“ zbornici, v bivši cerkvi svetega Frančiška. Kazen sledila je takoj. Bli so v zboru in na ulicah na najinfamnejši način insultovani in morali so zapustiti Poreč, ne da bi jim bilo mogoče izvrševati nalogo, dano jim od naroda.

A ta način borbe „kulturnega“ naroda italijanskega ni jih ni malo zbegal. Prihodnje leto — 1884 — nastopili so v Poreču, pod varstvom baje-netov, z jednako odločnostjo in samozavestjo, ne zmenec se za nove insulte od strani večine in galerije. In najiminitnejša zadeva, katere so se v tem letu lotili, bila je zadeva zemljiško-odvezna!

Dr. Laginja, kateri je v minulem letu 1883. ukresal iskrico narodnega ponosa Hrvatov in Slovencev, užgal je tudi v tem letu — najprej v hrvatskem jeziku — plamen na polju narodnega gospodarstva. Branili so svoje „posestvo“, kakor bi se po koalicijsko reklo, velmože italijanske stranke, deželni odbornik dr. Petris, glava Italijanstva v Istri dr. Amoroso, in celó deželni glavar dr. Vidulič. Poročevalec, sedanji predsednik političnega italijanskega društva dr. Venier, ni vedel, kam bi se dejal in skliceval se je na predgovornike. A plamen bil je upaljen in niso ga mogli pogasiti več. Jedna glavnih trdnjav istrskega Italijanstva bila je v največji nevarnosti!

Toda k stvari! Zemljiško-odvezna zadeva istrska bila je silna mōra, ki je tlačila hrvatskega in slovenskega kmeta. Ne samo zato, ker se je ljudem propovedovalo, naj ne plačujejo, ker pride Istra pod Italijo in bode vse zbrisano in so tako nastali zaostanki, ki so z obrestimi in obrestimi od obrestij in eksekutivnimi troški narasli do neprimerne visočine, nego tudi zato, ker so Italijani, imajoči v svojih rokah vso moč in krepko podpirani od vlade, porabljali to zadevo za brezobziren silovit pritisk pri vseh volitvah.

Plamen, upaljen po dr. Laginji leta 1884., širil se je od leta do leta in prouzročal velikanske boje mej večino in manjšino. Reklo bi se lahko s pesnikom: „To ni bil boj, to bilo je mesarsko klanje!“ A plamen širil se je vender od leta do leta, prouzročil je, da se je izbrala posebna komisija, pri kateri je sodelovala tudi vlada, da se je zadeva zanesla tudi v državni zbor in tam večkrat in zelo obširno in temeljito razlagala, da je naposled italijanska večina deželnega zbora vender toliko odjenjala, da je stavila državni upravi neke polovičarske predloge, da je državna vlada v odgovoru izrazila pripravnost, odpustiti deželi 80.000 gold. posojila, ako dežela odpusti kmetom primerno svoto, da je naposled včeraj, po desetletni hudi borbi, deželni zbor jednoglasno zavzel stališče manjšine ter se izrekel, da ne koristijo polovičarski koraki, nego da treba radikalnega zdravlila. Iz tega stališča naprosil je torej zbor državo, da ona odpusti

celi posojeni znesek 300.000 gld. in odločil, da dežela odpusti ob jednem kmetom ves dolg, i rente, i tekoče obresti, i obrestij od obrest, i eksekucijake troške (v blizu jednaki visokosti.)

Včerajšnja seja bila je vrlo zasimiva. Kolikor se da posneti iz telegramov, vzdržavala se je manjšina bodisi kacega vticanja in izjavila, da v tej zadevi pozablja vse nemile dogodke. Zbor moral je skleniti sejo pod utisom nakrat in nepričakovano pojavljenega se soglasja mej dvema do skrajnosti nasprotujočima si narodoma.

To je uspeh radikalizma, gospoda oportunisti in koaliranci!

Živio dr. Laginja in njegovi drugovi!

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani, 30. januarja.

Čehi v opoziciji.

Vsled protinarodnega postopanja čeških veleposestnikov začelo se je tudi v staročeški stranki mogočno gibanje, ki meri na to, da prestopi vsa staročeška stranka v opozicijo. Levo krilo te stranke se je že odločilo za opozicijo proti pogubonosni koalaciji in za pristop slovenski protikoalaciji. Pojde li cela stranka za njim, to še ni gotovo. Pričakovati je, da se to v kratkem odloči. Na vsak način bodo Staročeši razglasili posebno izjavo. Nekateri češki prvaki predlagajo naj se skliče za Veliko noč po seben shod v Prago in kimovci tudi že zahtevajo, naj se povabijo veleposestniki, a ta shod bi bil brez pomena. Gregra in Schwarzenberga ni moči spraviti, kakor ne naroda češkega z nenarodnimi veleposestniki. Prt je prerezan, najbrž za vedno.

Pravda zoper „Omladino“.

Pri včerajšnji obravnavi popisovale so zaslišane priče izgrede, ki so bili pred redakcijo „Hlasa Naroda“. Tipograf Hromatka, ki je bil tudi mej zatoženci in je sedem tednov prebil v preiskovalnem zaporu, dokler se ni proti njemu začeta preiskava ustavila, je včeraj zaslišan kot priča, vse to preklical, kar je bil v preiskavi izpovedal. Drž. pravdnik ga je zaradi tega takoj tožil radi hudodelstva goljušije. Predsednik je potem naznanil, da je dijak Graumann, jedna glavnih prič, nevarno obolel in da ne more priti k obravnavi. Drž. pravdnik je predlagal, naj se prečita, kar je bil Graumann izpovedal v preiskavi. Sodišče ugodilo tej zahtevi. Ker je sodišče odklonilo neko zahtevo zagovornika dr. Klimenta, rekel je zatožencem Čížek: Sodišče izbira iz materijala samo tisto, kar govori proti nam. Kar pa za nas govori, to odstranjuje. Drž. pravdnik toži takoj Čížeka radi žaljenja na časti (§ 487. kaz. z.), predsednik pa ga izključi za osem dni od obravnave. Zatoženci so izjavili, da bodo postopali solidarno s Čížekom, pa so to namero na prigovarjanje zagovornikov opustili. Pri popoludanski obravnavi je priča Jos. Böhm preklical vse, kar je bil v preiskavi izpovedal. Drž. pravdnik je na to zahteval, naj se predstavi priča preiskovalnemu sodniku, da se dokaže, če je priča pred njim po krivem pričala.

Vnanje države.

Srbska kriza.

Kralj Aleksander je vse zatožene bivše liberalne ministre Avakumovičevega kabineta pomilostil in to na podlagi člena 50. srbske ustave. Iz tega se utegne roditi nevaren konflikt. Rečeni člen določa kratko: „Kralju pristojna pravica amnestije.“ Radikalci pravijo, da je kralj s to amnestijo kršil ustavo, češ, da mu jo je branil izdati člen 140. ustave, ki veleva: Kralj ne sme pomilostiti obsojenega ministra, če tega ni dovolila skupščina. Ker se je s kraljevim ukazom ustavilo postopanje državnega sodišča, pravijo radikalci, da je tudi to zoper ustavo, ki v členu 33. zakona o odgovornosti ministrov določa: Državno sodišče neha poslovati, čim so zatoženi ministri obsojeni. — Predsednik državnega sodišča Velimirovič je sklical vse sodnike na posvetovanje, da določijo, kako stališče je zavzeti proti amnestiji. Tožitelj, namreč skupščina, bo po svojem pooblaščenju protestiral. „Odjek“ je že priobčil oster članek, v katerem pravi, da neče narod nič vedeti za kralja, ki krši ustavo, da vzprejme usiljeni jej boj, da pa ne prevzame nikake garancije, da boj ne bo prestopil ustavnih mej. Vidno je iz tega, da se je nasprotstvo mej kraljem in radikalci razširilo in poostrišlo.

Nove homattije v Egiptu.

Mej egiptakim kedivom in angleško vlado je nastal nov konflikt. Povod je bil malenkosten, kakor smo že naznanili, in kediv je dal Angležem tudi neke vrste zadoščenje. Toda vlada ni s tem zadoščenjem nič posebno zadovoljna, dasi je umaknila svoj ultimatum. Vse javno mnenje angleško sodi, da je položaj v Egiptu jako kritičen in sila nevaren. „Daily Telegraph“ pravi, da način, kako je dal kediv zahtevano satisfakcijo, svedoči, da je neizprosen sovražnik Anglije in da torej Anglija ne more storiti drugega, kakor odločiti se ali za aneksijo Egipta ali pa za odstranjenje kediva. I jedno i drugo bi zamoglo prouzročiti velike konflikte in postati nevarno evropskemu miru.

Dopisi.

Iz Celovca, 27. januarja. [Izv. dop.] (Deželni zbor koroški.) V petek, dne 26. t. m., bila je v deželnem zboru koroškem vibarna seja. V razgovor je prišla preložitve ceste čez hollenburški klanec. Poročevalec Mühlbacher je sam priznal, da ta preložitve nič ne koristi prebivalstvu, potem pa je deželni predsednik rekel gledé komedije, katero je bil pri otvoritvi priredil okrajni glavar Mac Nevin, da so vsi župani, izvzemši jednega, izjavili, da so prostovoljno in z veseljem plačali svoj delež stroškov in da je Mac Nevin jako priljubljena (!) oseba. Slovenski poslanec Einspieler je pri tej priliki deželnemu predsedniku Schmidtu povedal nekaj bridkih resnic in takisto tudi Mac-Nevinu. Nemški poslanci, kar jih je poštenih in možatih, so se umaknili, drugi pa so Einspielerju ves čas ugovarjali in ga dražili ter se obnašali, kakor da so na kakem nemškem „Krödelballu“ in ne v deželni zbornici. Ta „navdušenost“ je umevna, kajti deželni predsednik baron Schmidt in Mac-Nevin sta jih par dni prej na vse mogoče načine lovila in baron Schmidt je tiste, na katere je smel računati, povabil na ples, s katerim je bila združena pojedina. Kaj čuda, da so bili zanj navdušeni in govorili celo o nekaj nje govih „zaslugah“, za katere pa živ krat ne vé Počenjanje nemških poslancev je najbolje popisano s tem, če povem, da Einspielerju skoro ni bilo mogoče govoriti. Tudi župani so bili poučeni, kako imajo odgovarjati deželnemu predsedniku na njegova pismena vprašanja, s katerimi odgovori so Nemci nameravali Einspielerja na laž postaviti ter ga v deželni zbornici osmešiti. Ali odgovor Kotmaroveškega župana Prosekarja je tudi deželnemu predsedniku sapo zaprl in le žal, da ga Einspieler v deželni zbornici ni smel prebrati, ustmeno ga raztolmačiti mu pa ta nemčurska „gospoda“ ni pustila, ker mu ni dala miru. „Klagenfurtarica“ je o vsem tem le priatransko poročala in nič omenila, kaj vse je Einspieler povedal, kolikor časa je mogel govoriti. Tudi dr. Abuja je bil zelo arborit, najsilnejši pa so bili poslanci Oraš, Fuader, dr. Ubl, Moro, Hock itd. Baronu Schmidtu se je veselja kar obraz svetil, ko je gledal, kako vrlo se obnašajo njegovi pristaši. A kar se ni posrečilo spraviti na dan v deželnem zboru, obelodaniti hočemo v listih. Naj ta dva moža ne mialita, da sta zmagala in vso zadevo spravila s sveta s tem, da so nemčurski poslanci Einspielerja skoro iz dvorane spravili. Ne! Zdaj bomo šele prav pričeli svoj boj, ker gradiva imamo več na razpolaganje, nego ga nam je potreba. Tudi naše poslance bomo še jedenkrat naprosili, da te in druge naše razmere pojasnijo v državnem zboru na Dunaji, ker vse mora priti na dan — in na ušesa našim ministrom in presvetlemu cesarju samemu. H koscu naj še omenim, da je poslušalce nadzoroval poseben vladni komisar. Tega vendar ni mogla vlada mialiti, da se bodo slovenski poslušalci obnašali kakor — nemški poslanci. Čemu torej to nadzorovanje? Sicer pa imamo v zvezi temu, da se je stvar v deželnem zboru udušila, vendar neko zadoščenje, in sicer to, da vsi pošteni politiki odločno obsojajo nemško večino in tiste, ki za njo stojé. To je tudi nekaj.

Iz Gorice, 28. januarja. [Izv. dop.] († Fr. Žepič. — Trgovinska zbornica. — „Sočina“ pravda. — Predpustne zabave. — Zanimiva knjiga.) V soboto ob 8. uri zvečer zatisnil je trudne oči začasni vodja naše deželne kmetijske šole g. Fran Žepič po dolgi prav mučni bolezni; imel je vodenico in večkrat so mu puščali vodo, katere je grozovito mnogo odtekalo. Trpel je prav veliko. — Pokojnik je bil vri rodoljub, slovenski šoli pa praktičen vodja in dober gospodar. Pogreb bo jutri, v ponedeljek ob 2. uri popoludne. Blag mu spomin!

Včeraj so končale volitve v trgovinsko in obrtnijsko zbornico v Gorici. Zmagali so tudi letos Lahi, kajti imeli so v rokah škarje in platno, da so delali, kar so hoteli. Sluge Goriškega magistrata postopale so vaskozi nezakonito; vsako sredstvo je bilo dobro, da so glasove polovili ali pa spravili jih v zgubo. Cela vrsta Slovencev ni dobila niti glasovnic, a redko kdo ima toliko srčnosti, da bi šel prepirati se z oblastno magistratovo gospodo. — Z druge strani pa vsi Slovenci še niso storili svoje dolžnosti; veliko je še nevednih, veliko strahopetnih, veliko odvisnih, ker se ne znajo postaviti na samostalne noge. Veliko slovenskih glasov bilo

je neveljavnih zaradi formalnih pogrškov proti jako zvitro sestavljenemu volilnemu redu. — Goriški Slovenci so letos naredili v tem oziru prvi resen poskus; ako se ta ni posrečil, se ni čuditi. Za zdaj bodi že to dosti, da se je sploh začelo delovati pri teh volitvah, kajti polagoma Slovenci moramo dobiti zbornico v svoje roke. In ker zbornica voli 2 deželna poslance, dobimo tudi v deželnem zboru popolno večino, da bo veljaven tudi brez Lahov.

Zadnja „Soča“ je objavila razsodbo z dne 22. aprila 1893., s katero je bil urednik obsojen na 200 gld. globe in 100 gld. izgube na kavciji ter v povrnitev stroškov. Vsi stroški te pravde znašajo baje okolo 1200 gld., kar je za urednika gotovo hud udarec. In zakaj vse to? Ker je branil žaljeno čast slovenskega prebivalstva proti drznim napadom nemškega profesorja v Graški „Tagespost“, kar je čitateljem „Slovenskega Naroda“ še dobro v spominu. — „Soča“ je razsodbo morala priobčiti v laškem jeziku. Za Boga?! — Kasacijsko sodišče je prav modro razsodilo. Dejalo je, da je imel urednik priliko izključiti tiste porotnike, ki niso znali slovenskega jezika. Toda gospodje na Dunaju niso pomislili na to, da urednik je mogel izključiti le 9 porotnikov, ne pa vseh 32, kolikor jih je baje bilo navzočih.

Letošnji predpust je v naših društvih prav živahen. Že tri sobote bile so v čitalnici jako prijetne domače zabave, ki so trajale vseh najmanj do 3 ure zjutraj in so bile prav dobro obiskovane. Te zabave so udeležence tako osladile, da v sredo priredé naši čitalniški fantje tako zabavo na svoje stroške. — V nedeljo 4. februarja bo veliki ples, ki obeta biti jako živahen. Letos ne bo kostumovan. Tudi pri našem vrlem „Sokolu“ smo imeli domače zabave že dve nedelji. Bile so prav živahne in dobro obiskane. — Dne 6. februarja pa bo velika maskarada, letos prvič v tem društvu in v takem obsegu. Udeležba bo brez dvoma velika.

Deželni zbor je dovolil 300 gld. podpore gosp. Ant. Rudežu, učitelju v deželni gluhonemnici, da bo mogel natisniti svojo obširno knjigo o gluhonemnicah in o pouku v njih itd. Knjiga bo prav obširna, kakih 25 pol v 8°. Strokovnjaki so rokopis pregledali in jako pohvalili. Slovenci bomo smeli biti ponosni na to knjigo, kajti celo večji slovanski narodi je nimajo jednake. O svojem času bom še kaj poročal o nji.

Domače stvari.

(Deželni zbor kranjski.) V današnji VIII. seji vzprejeli so se najprej predlogi upravnega odseka o pospeševanju vinoreje na Kranjskem in se je v svrbo njih izvršitve, to je za brezobrestna posojila vinogradnikom, nastavljenje vinarskega popotnega učitelja in napravu pepinjere v deželni prisilni delavnici dovolila za l. 1894 vsota 6000 gld. Preko nekaterih prošenj občin Loka in Griblje prestopilo se je na dnevni red. Precej dolga debata je bila pri poročilu finančnega odseka o reorganizaciji deželnega muzeja „Rudolfinum“. (O tem važnem predmetu govorili smo že obširno v včerajšnjem članku.) Poročevalec je bil posl. baron Schwegel, ki je nekako vcepil deželnemu odboru svoj program, kako naj se izvrši reorganizacija deželnega muzeja. Posl. dr. Tavčar je v obširnem govoru prav srečno pobijal predlog finančnega odseka, oziroma deželnega odbora, v katerem vidi nekako „kukavično jajce“ in je predlagal, naj se stvar še jedenkrat izroči deželnemu odboru, da izdela natančni statut. Debate, ki je trajala 2 uri, udeležili so se še posl. dr. Schaffer, dr. Papež, in Klun, potem se je predlog dr. Tavčarja vzprejel z 16 proti 14 glasovom. Prošnja dramatičnega društva za dovolitev treh predstav na tedež v deželnem gledališči v sezoni 1894—95 se je odložila zaradi pozne ure na dnevni red prihodnje seje. Rešile so se še nekatere točke dnevnega reda in se je zaključila seja ob 1/3. uri. Prihodnja seja bode v četrtek dne 1. februarja.

(Slovensko gledališče.) V petek (svečnice dan) 2. februarja se bode pela, kakor smo že naznanili, opera „Čarostrelec“, ki je dozda že štirikrat napolnila gledališče in je bode brez dvoma tudi v petek, temveč, ker se potem za nekaj časa odstavi z repertoarja. Dne 8. in 10. februarja sta namreč dve jako zanimivi dramatični predstavi iger „Jednajsta zapoved“ in „Ugrabljene Sabinke“ (noviteta), v katerih nastopi kot gost priljubljeni komik narodnega gle-

daljšča v Zagrebu, g. Vaclav Anton. Koj potem pa pride na oder Smetanova „Prodana nevesta“, ki bode gotovo tudi na našem odru uspela tako sijajno, kakor se je to zgodilo povsod, kjer se predstavlja ta biser mej komičnimi operami.

— (Električna razsvetljava v Ljubljani in v Kranji.) Valed sklepa obč. sveta Ljubljanskega se je plinovi družbi odpovedala pogodba, ki poteče l. 1896, in s tem je stopilo na dnevni red vprašanje o bodoči razsvetljavi Ljubljane. Obč. svet namerava uvesti električno razsvetljavo in je za dotična posvetovanja in priprave volil poseben odsek. Zadnji član je tukajšnji inženir g. E. Pour kot pooblaščenec firme Ganz & Comp. v Budimpešti in na Dunaji izvršil potrebne preiskave, da bi se za napravo električne razsvetljave porabila Sava, ki nikdar ne zamrzne. Inženjerji so se izrekli za napravo centralne postaje v Medvodah. Dotični podrobni načrti in proračuni pridejo že za kakih šest tednov pred občinski svet. Postaja bi bila od Ljubljane oddaljena 12 $\frac{1}{2}$ km. Vodna sila Save znaša, kadar je najbolj plitva, okoli 600 konjskih sil, to pa zadošča za razsvetljavo mesta, javnih zgradb itd. Po dnevi bi se elektrika lahko rabila za razne industrijske naprave. S porabo vodne sile dala bi se električna razsvetljava napraviti dosti ceneje, kakor če bi se napravila s pomočjo parnih strojev. Se daj velja kubični meter plina 18 kr., kar je silno veliko. Električna razsvetljava bi bila dosti cenejša. Gori imenovana firma je tudi za mesto Kranj obljubila napraviti načrte in proračune za vodovod in električno razsvetljavo, in sicer brezplačno.

— (Sramotno nemškutarjenje.) Nekateri trgovci in obrtniki na Kranjskem se kar ne morejo iznebiti nemščine in jo navzlic svojemu narodnemu mišljenju usiljujejo tudi drugim ljudem. Kakor nam javlja odlični hrvatski tovarnar na Reki, mu mali kranjski usajarji dopisujejo samo nemški in to ne samo iz slavnega Tržiča, ampak celo z Vrhnike. Naravnost rečeno, to je sramota. Ti ljudje pljujejo v svojo lastno skledo, mesto da bi posnemali neke hrvatske trgovce, ki principijelno korespondirajo samo v svojem jeziku, bodisi s komur koli. Kdaj bo že pri nas tak duh prešinil trgovce in obrtnike, kdaj bodo že dali slovo nepotrebnim nemščini in nehali same sebe in svoj narod smešiti pred svetom?!

— (Poštni pečati.) Z raznih strani nam dobajajo pritožbe, da ima poštni urad v Dobu pod Ljubljano še vedno samonemški pečat „Aich bei Laibach“, prav kakor da Dob ni slovenska vas, blizu slovenske Ljubljane v slovenski kronovini. Kdaj bode že konec temu nepotrebnemu draženju in žaljenju. Pričakujemo, da bodo pristojni faktorji storili potrebne korake, da se ta pečat odpravi.

— (Podporno društvo za siromaške učiteljske pripravničke v Ljubljani.) Novovoljeni odbor tega društva se je tako-le sestavil: Viljem Linhart, c. kr. profesor in začasni vodja pripravnic, načelnik in blagajnik; Fr. Gerkmann, c. kr. vadnični učitelj, tajnik; Ivan Perdani, predsednik trgovinske in obrtniške zbornice in Fran Velkavrh, c. in kr. nadporočnik v p., tovarnar in obč. svetnik.

— (Ovacija gosp. Borštnikov.) Po neljubi pomoti se v včerajšnjem poročilu o zadnji slovenski predstavi ni omenila zaslužena ovacija, prirejena odlični naši heroini. Po drugem dejanju poklonjen jej je bil namreč krasen lovorov venec in velik šopek. Občinstvo je porabilo to priliko, da z viharom, vedno ponavljajočim se ploskanjem izrazi dični umetnici iskrene svoje simpatije.

— („Fremden-Zeitung“) o kateri smo že nekatere kratki imeli priliko govoriti v našem listu, prinaša v št. 18. z dne 27. t. m. nadaljevanje članka „Im Krainerland“ in sicer II. oddelek „Das Gebiet des Triglav“ iz peresa dr. Bocka. Poleg članka prinaša dve večji in tri manjše slike, vse prav izborna izvedene po fotografijah B. Lergetporerja. Omenjeni list se res pošteno trudi seznaniti širše turistične kroge s krasotami naše domovine in zasluži, da ga toplo priporočamo merodajnim faktorjem in občinstvu sploh. Izhaja v Solnogradu okoli 50krat na leto in mu je cena primerno dovolj zmerna (7 gld. 50 kr. na leto.)

— (Čitalnica v Spodnji Šiški) priredi na Svečnico dne 2. svečana 1894. v Koslerjevi zimski pivarni s sodelovanjem slav. vojaške godbe c. in kr. pešpolka kralj Belgijski št. 27. Vodnikovo besedo s plesom. Vzpored: 1.) I. F. Wagner: „Dobra ureča“, potnica, svira vojaška godba. 2.) Stramo:

„Veseljaki“, valček, svira vojaška godba. 3.) Titl: „Na gorski vasi“, ouvertura, svira vojaška godba. 4.) H. Volarič: „Le pevaj ptičiča“, mešani zbor. 5.) Slavostni prolog, govori gosp. Anton Javoršek. 6.) I. Seidl: „Venec“, svirata na citrah gg. Schweiger in Seidl. 7.) Stritako: „Srce moje“, pesen, svira vojaška godba. 8.) D. Jenko: „Vidov dan“, moški zbor s spremljevanjem glasovira. 9.) A. Sachs: „Rožiči“, samospjev za srednji glas s glasovirrom. 10.) Strauss: Potpourri iz operete „Kraljičina prt“, svira vojaška godba. 11.) A. Sachs: „Planinar“, poje mešani zbor s četrteročnim spremljevanjem na glasoviru. 12.) Ples. Začetek točno ob polu 7. uri zvečer. Vstopnina za osebo 50 kr., čast. člani čitalnice so vstopnine prosti.

— (V Poljanah nad Škofjo Loko) izvoljen je bil županom posestnik gospod Valentin Tavčar.

— (Iz Ilirske Bistrice) se nam piše dne 29. t. m.: V nedeljo napravila je tukajšnja čitalnica predpustno veselico, katero je počastilo mnogo domače i tuje gospode; da celo iz Št. Petra in Postojne prihitelo je mnogo občinstva. Točno ob 8 $\frac{1}{2}$ uri zvečer nastopili so pevci, pod vodstvom g. Piščanca, katerim se je po vsaki pesmi burno ploskalo. Potem se je pričela veseloigra „Šolski nadzornik“. Vsi igralci in igralke so burno pohvalo zaslužili. Po šaljivi loteriji začel se je ples, ki je trajal do jutra. Maskarade morda letos ne bode, radi kratkega predpusta.

— (Od Kolpe.) Narodna čitalnica na Vinici je priredila dne 21. t. m. veselico v prostorih „pri Školniku“. Spored obsegal je devet točk, mej temi petje, deklamacijo in igro, — da tudi ples ni izostal, to se samo ob sebi razume. Veselica se je izvrstno obnesla, blagajna pa pridobila zdatno pomoč. Posebno se zanimajo za našo čitalnico bratje Hrvati, kar nas prav iz srca veseli. Pri veselici je sodelovalo večinoma samo učiteljstvo domače in iz okolice. Splošno se želi, da se priredi zopet kaka veselica na Vinici.

— (Veselici.) „Zagorski Sokol“ priredi v nedeljo dne 4. februarja 1894. leta v prostorih g. Medveda veselico s petjem, igrospevom, šaljivo loterijo in plesom. Svira prvokrat oddelek „Sokolske“ godbe. Začetek ob polu 8. uri zvečer. Vstopnina za osebo 30 kr., za rodbino 50 kr. — „Slovensko bralno društvo v Tržiču“ priredi v soboto dne 3. februarja ob 8. uri zvečer v gornjih prostorih g. Perneta veselico s petjem in plesom. Vstopnina udom 20 kr., neudom 40 kr., dame proste.

— (Nemški napisi.) Da so na Spodnjem Štajerskem v mestih in trgih skoro vsi napisi trgovcev le nemški, to je žalostna resnica, ki se pa kaže tudi drugod po Slovenskem. A štajerskim nemškutarjem to še ni dovolj, začeli so napravljati take napise tudi v nemških barvah, da še bolj pokažejo svoje germansko mišljenje. Slovenski kmetje, vsaj kar je zavednih, pa so se jeli ogibati tacihi ultranemških prodajalnic, kar je tudi popolnoma prav. Morda se vender le prepričajo dotični trgovci, da so na slovenskih tleh, ko izostanejo slovenski groši, katerih se pa nikakor ne branijo.

— (Mestni zastop Beljaški.) izvolil je v seji dne 24. t. m. po predlogu obč. svetnika Ghona deželnega predsednika koroškega g. Schmidta-Zabierowa častnim meščanom Beljaškimi. Katere zasluge gosp. dež. predsednika so bile menda najbolj merodajne, to odseva iz nastopnih vrat Beljaške „D. Allg. Ztg.“, ki piše mej drugim: „V političkem oziru je neomahljivo se potezal za to, da se ohrani narodni mir; panslavistična prizadevanja je vedno odločno zavračal, celo v času, ko je Dunajewski stal na vrhuncu moči, in to mnogo pomeni za najvišjega upravnega uradnika; novi šoli je pokrovitelj, ki ve, kaj hoče in slovanskih aspiracij tudi na tem polju ni nikdar podpiral. Mnogo imamo torej zahvaliti Nj. ekscelenciji, da so hujskazi z one strani Karavank, v svojih prizadevanjih, kaliti narodni mir v deželi, dozdej dosegli le zmerne uspehe!“ To so torej one zasluge, zaradi katerih je Beljaškega mesta zastop podelil častno meščanstvo prvemu uradniku na Koroškem, ki bi visoki svoj poklic izvrševal veliko bolje, ako bi z jednako ljubeznijo objemal oba v deželi bivajoča naroda in imel srce za opravičene zahteve koroških Slovencev, katerih vender noben trezno in nepristransko sod. č. človek ne more imenovati „panslavistične Sondergelüste“, kakor se izraža Beljaški list.

— („Goriški Vestnik“,) list za narodno gospodarstvo, zlasti obrt in trgovino, tako se imenuje nov list, ki je začel izhajati v Gorici, v tiskarni A. M. Obizzija. List bode izhajal vsak zadnji četrtek v mesecu in velja za celo leto 50 kr. Namen in tendenca „Goriškega Vestnika“ je razvidna že iz naslova.

— (Pri petindvajsetletnici akadem. društva „Slovenija“ na Dunaji) sodelovala bode v sijajnem koncertu dne 31. t. m. v Ronacherjevih dvoranah tudi konservatoristica gđna. Franja Vrhunčeva, našim čitateljem dobro znana nadarjena slovenska pevka.

— (Hrvatske novice.) V izredni skupščini delničarjev Zagrebškega parnega mlina se je sklenilo, da se reducira delniška glavica od 500.000 gld. na polovico, to je na 500.000 kron, da se torej ustanovi vrednost pojedine delnice od 200 gld. na 200 kron. Ta zaključek je bil jednoglasen, in se je to storilo posebno sarad tega, ker je bila vrednost aktivnih naslovov previsoko zaračunjena. — Iz krogov hrvatskih poštaih uradnikov prinaša „Agrar Tagblatt“ pritožbo, da se prezirajo pri imenovanjih posebno hrvatski uradniki, ki so prej imeli svoj status, zdaj pa so uvrščeni v splošni status ogerskih poštaih uradnikov. Od tega časa se je obrnilo za njih na zlo in se mladi madjarski uradniki predpostavljajo starejim hrvatskim. Tudi to so menda do brote Héderváryjeve dobe! — Zagrebška pošta se je prelozila pred nekaj časa na precej oddaljeni državni kolodvor ogerskih železnic. Vse pritožbe prizadetih, in prvi vrsti merodajnih faktorjev, ne pomagajo nič. Zdaj pa sta prišla dva poštna uradnika iz Temešvara, da študirata to napravo, ker ogerska vlada hoče tudi Temešvar osrečiti z jednako uredbo.

Slovenci in Slovenke! ne zăbite družbe sv. Cirila in Metoda!

Razne vesti.

* (Gledališče v Sarajevu,) katero je pred 13 leti zgradil neki španjolski žid Izak Salom, kupil je g. M. Babič, načelnik velike Sarajevske tvrdke. Početkom marca meseca se bode poslopje demoliralo in se zgradi na njegovo mesto trinadstropna palača, ki bode kras za Sarajevo. V tem gledališču gostovale so većinoma nemške tingl-tangl družbe ali so se prirejali plesi in druge zabave, ker je bila dvorana najpripravnejša v vsem Sarajevu, ki ostane zdaj brez gledališča.

* (Dragocen kamen.) Največji dijamant sveta, Excelsior, o katerem se je govorilo, da ga hoče kupiti nemški cesar, je zdaj deponiran v angleški banki. Najden je bil v Kapski koloniji in ga cenijo na milijon funtov šterlingov (okoli 11 milijonov gld.) Z veliko opreznostjo prenesli so ga do morske obali, od koder ga je vojna ladija „Antelope“ prevedla v London. Težak je 971 karatov in sja mu je brez primere. Samo v sredi ima črno pičico, ki se bode dala morda izbrusiti. Ta dijamant je osmo čudo sveta.

* (Koliko teže prenese led?) Po temeljitih preiskavah se je dognalo nastopno. Ča je led debel 4 centimetre, nosi težo navadnega moža, če je debel 8 centimetrov, smejo peči v vrstah korakati čezenj, ako je pa 11 — 16 centimetrov debel, smejo čezenj konjiki in lahki topovi. Led, ki je debel 40 centimetrov, nosi tudi največje teže.

* (Zarad preslabe hrane.) V Szekesgyuli na Ogerskem našli so te dni bogato gospico v sredi mesta v nje hiši umorjeno. V spredaji sobi ležala je dekla zvezana. Pravila je, da so po noči udrli neznan ljudje, jo zvezali, gospodinjjo pa ubili s sekuro in ulomili omare. Imenovala je celo nekatere osebe, ki pa so dokazale svoj alibi. Pozneje je rekla, da sta umorila njen ljubimec in ona gospodično. A tudi ljubimec dokazal je svoj alibi. Konečno je priznala dekla, da je sama umorila gospodično, ker ni bila zadovoljna s hrano.

Književnost.

— „Vesna“. Upravni odbor „Vesne“ nam naznanja, da je stari upravni odbor z novim letom odstopil ter se je zato osnoval nov upravni odbor, ki bo nadaljeval z izdajanjem listovim pričetno delo. „Vesna“ bo stala odločno na vseslovanskem stališču; — gojila bo poleg leposlovja posebno znanstvo na vseh poljih, zlasti pa se bo ozirala na modroslovje, naravoslovje, slavistiko in tehniška vprašanja. „Vestnik“ bo prinašal poročila iz vseh slovanskih akademskih krogov, skrbno zasledoval gibanje in stremljenje slovanskega dijaštva sploh in posebnost se oziral na pojave, želje in potrebe slovanskih veliko-

